

Dept. of Occupational Therapy
The Stanley Steyer School
of Health Professions
Sackler Faculty of Medicine
Tel Aviv University

החוג לריפוי בעיסוק
בית הספר למקצועות הבריאות
ע"ש סטנלי שטייר
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
אוניברסיטת תל אביב

שם הקורס : שיטות מחקר איכותניות במרחב הבריאות

מספר הקורס: 0183130401

מס' נקודות זכות: 2

שם המרצות: ד"ר מיכל אברך בר, ד"ר דורית רדליך עמירב

תואר שני

הקורס מתקיים בימי ג', סמסטר ב', שעות 10:15-11:45

חדר 211

שעות קבלה: לפי תאום מראש michaavr@tauex.tau.ac.il

doritred@tauex.tau.ac.il

הקדמה:

שיטות המחקר האיכותניות תופסות תאוצה בשנים האחרונות בניסיון להבין את האדם בסביבתו הטבעית ומנקודת מבטו. החוויה האנושית נחווית באופן שונה אצל אנשים שונים בשל המשמעויות והפירושים שאנשים אלה נותנים לתופעות כפי שהם מרגישים, חווים ומבינים אותם. החוקרים בשיטות איכותניות מתעניינים בחוויות ובפירושים מנקודת מבטם האישית של הנחקרים ומייחסים משמעות ערכית למצבים ותופעות דרך נקודת מבטם האישית של בני האדם. הקורס יתמקד בתפיסת העולם האיכותנית, בגישות ובדרכים לביצוע ולהערכה של מחקרים איכותניים, תוך למידה של התיאוריות והפרקטיקה.

מטרת הקורס:

היכרות עם מרחב המחקר האיכותני, התנסות בכלים ויישומם במטרה לענות על שאלות מחקר. בסיום הקורס ידעו הסטודנטים:

1. מה עומד בבסיס הידע של מחקר איכותני (פילוסופיה, ערכים, ואתיקה).
2. כיצד בונים שאלת מחקר וכיצד ניתן לתכנן מערך מחקר מתאים אשר יענה לשאלת המחקר.
3. מהם הכלים של החוקר האיכותני, כיצד אוספים, מנתחים ומעריכים נתונים וכיצד מסכמים את המחקר.
4. הסוגיות האתיות המתלוות למחקר האיכותני.
5. כיצד לבצע כתיבה רפלקסיבית (התבוננות על תהליכים אישיים) כחוקר.

דרכי הוראה:

למידה פעילה תוך כדי קריאה מומלצת משיעור לשיעור והשתתפות בהתנסויות, דיונים, תרגילים כיתתיים ביחידים ובקבוצות בהנחיית שתי מרצות הקורס.

דרישות הקורס והרכב הציון:

- קריאה שוטפת של מאמרים בהתאם לנושאי השיעור.

מטלות:

1. בחירת מאמר שעוסק באחת מהסוגות שיילמדו בקורס והצגתו בזוגות בדגש על הסוגה (הצגה בשיעור מספר מס' 4) - 10%
2. הגשת תמלול של ראיון (בשיעור מס' 10) - 10%
3. הכנת פוסטר המבוסס על התנסות במחקר איכותני – מבוא, שאלת מחקר, שיטות ותוצאות ראשוניות (הצגה בשיעור מס' 13) - 30%
4. מבחן בית - 50%, תאריך: 8.8.2021

תכני השיעורים*:

<u>תאריך:</u>	<u>נושא השיעור:</u>	<u>התנסויות ותרגילים:</u>
שיעור 1 9.3.21	תיאור הקורס הקדמה - מהו מחקר איכותני? <u>קריאת רשות לשיעור:</u> פולחן הגוף של ה"יאקירמא"/הוראס מיינר	א. התנסות ברפלקציה אישית (כל אחת מהמרצות על המומחיות שלה והמשתתפיות יספרו על עצמן ועל החיבור לנושא המחקר האיכותני) ב. תיאור מילולי של תמונות
שיעור 2 16.3.21	השקפות עולם במחקר כמותי ואיכותני <u>קריאה לשיעור:</u> Mayan, 2009, pp. 22-28	א. איך מחקר כמותני ומחקר איכותני מאירים היבטים שונים של נושא - עבודה בקבוצות קטנות ב. פוזיטיביסטי (כמותני)/פרשני (איכותני)
שיעור 3 6.4.21	סוגות במחקר איכותני - התמקדות בסוגות הבאות: פנומנולוגי אתנוגרפי תיאוריה מעוגנת בשדה ונרטיבי <u>קריאה לשיעור:</u> Mayan, 2009, Chapter 3, pp. 34-40, pp.47-50	<u>מטלה:</u> א. תרגיל בזוגות להצגה בשיעור הבא: כל זוג יבחר גישה אחת מהארבע שהוצגו ויבחר מאמר מתחום העניין שלו שמתאר את הגישה הספציפית. הסטודנטים יציגו את המאמר בשיעור הבא עם דגש על הגישה שלמדנו. 10%

<p>א. הצגת התרגילים בזוגות ב. דיון כיתתי</p>	<p>הצגות סטודנטים בנושא סוגות <u>קריאה לשיעור</u>: קריאת המאמר הנבחר להצגה בשיעור זה</p>	<p>שיעור 4 13.4.21</p>
<p>א. התנסות בניסוח שאלות מחקר בקבוצות קטנות ב. יציאה לאתרים בקמפוס (קפטריה, ספרייה, מדשאה ועוד) - האם המקום הוא שדה נגיש למחקר איכותני? האם אפשר להיכנס אליו?</p>	<p>שאלת מחקר ושדה מחקר <u>קריאה לשיעור</u>: שלסקי ואלפרט, 2007, עמ' 96-93</p>	<p>שיעור 5 20.4.21</p>
<p>א. יציאה לתצפית בקמפוס (ספרייה, קפיטריה, בדשא מדשאה ועוד) תצפית במשך 10 דקות ותיעודה.</p>	<p>שיטות איסוף נתונים: התצפית <u>קריאה לשיעור</u>: אלאור, 2005 "מעשה שהיה כך היה", עמ' 21-11</p>	<p>שיעור 6 27.4.21</p>
<p><u>התנסויות בכיתה</u>: א. התנסות בראיונות בנושא זוגיות – בזוגות במשך 10 דקות ב. כתיבה של מדריך ראיון חצי מובנה – הנושא ייבחר ע"י הכיתה <u>מטלה</u>: ג. מטלה לשיעור מספר 10: לראיין ולתמלל Verbatim על פי מדריך ראיון המשותף. יש להביא שני צילומים של תמלול הראיון</p>	<p>שיטות איסוף נתונים: הריאיון כתיבה של מדריך ראיון חצי מובנה <u>קריאה לשיעור</u>: גיוסלסון, 2015, עמ' 135-127</p>	<p>שיעור 7 4.5.21</p>
<p><u>התנסות בכיתה</u>: תרגול שיטת איסוף נתונים: חלוקה לשתי קבוצות מיקוד בכיתה</p>	<p>קבוצות מיקוד <u>קריאה לשיעור</u>: שקדי, 2015, עמ' 91-89</p>	<p>שיעור 8 11.5.21</p>

<p><u>התנסות בכיתה</u> :</p> <p>התנסות במיון בשיטות שונות</p>	<p>שיטות לניתוח נתונים :</p> <p>ניתוח מבני (נרטיבי)</p> <p>ניתוח נושאי (קטגורי/אלי/תמטי)</p> <p><u>קריאה לשיעור</u> :</p> <p>Richard & Morse, 2013, pp. 149-154; 169-174</p>	<p>שיעור 9</p> <p>18.5.21</p>
<p><u>התנסות במטלה בכיתה</u> :</p> <p>א. הגשת התמלול 10%</p> <p>ב. כל זוג יחליף ביניהן את תמלול הראיונות. כתיבת תוויות והשוואה בין אחת לשנייה בכיתה</p>	<p>התנסות בניתוח ראיון ועיבוד ההשוואה בין הסטודנטים. רפלקציה על שימוש בראיון וניתוחו.</p> <p>ניתוח מסוג : Top down & Bottom up</p> <p><u>קריאה לשיעור</u> :</p> <p>Olson, 2011, pp. 51- 64</p>	<p>שיעור 10</p> <p>25.5.21</p>
<p><u>התנסות בכיתה</u> :</p> <p>בחינת קריטריונים להערכת מחקר איכותני - האם החוקר אמין? הערכת מאמרים על פי קריטריונים להערכה</p>	<p>איך נדע שזה נכון? אמינות המחקר האיכותני</p> <p><u>קריאה לשיעור</u> :</p> <p>שלסקי ואלפרט, 2007, עמ' 235-244</p>	<p>שיעור 11</p> <p>1.6.21</p>
<p><u>התנסות בכיתה</u> :</p> <p>כתיבת תוצאות – עבודה בקבוצות קטנות</p>	<p>מוכנים לכתיבה? כתיבת התוצר האיכותני (תזה, מאמר, הצעת מחקר)</p> <p><u>קריאה לשיעור</u> :</p> <p>Sandelowski & Leeman, 2012</p>	<p>שיעור 12</p> <p>8.6.21</p>
<p><u>התנסות בכיתה</u> :</p> <p>גלריית פוסטרים – מחקר איכותני</p>	<p>הצגות פוסטרים וסיכום הקורס</p>	<p>שיעור 13</p> <p>15.6.21</p>

*ייתכנו שינויים בהרכב השיעורים

רשימת קריאת חובה לקורס

- אלאור, ת' (2005). משכילות ובורות : מעולמן של נשים חרדיות. תל אביב : עם עובד.
- ג'וסלסון, ר'. (2015). כיצד לראיין למחקר איכותני : גישה התייחסותית. תל-אביב : מכון מופ"ת.
- שלסקי, ש', ואלפרט, ב' (2007). דרכים בכתיבת מחקר איכותני : מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט. תל אביב : מכון מופ"ת.
- שקדי, א' (2015). מילים המנסות לגעת : מחקר איכותני – תיאוריה ויישום. תל אביב : רמות.
- Mayan, M. J. (2009). *Essentials of qualitative inquiry*. Creek, CA: Left cost press. (pp. 22-28).
- Olson, K. (2011). *Essentials of qualitative interviewing*. Walnut Creek, CA: Left Coast Press.
- Richards, L. & Morse, J. M. (2013). *Readme First for a User's guide to qualitative Methods* (3nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sandelowski, M., & Leeman, J. (2012). Writing usable qualitative health research findings. *Qualitative Health Research*, 22(10), 1404-1413.

מקורות מומלצים נוספים (קריאת רשות)

- שקדי, א' (2011). המשמעות מאחורי המילים מתודולוגיות במחקר איכותני - הלכה למעשה. תל אביב : רמות.
- Avrech Bar, M., Forwell, S., & Backman, C. L. (2016). Ascribing meaning to occupation: An example from healthy, working mothers. *OTJR: Occupation, Participation and Health*, 36(3), 148-158.
- Banner, D. J. (2010). Qualitative interviewing: Preparation for practice. *Canadian Journal of Cardiovascular Nursing*, 20(3), 27-30.
- Berger, R. (2015). Now I see it, now I don't: Researcher's position and reflexivity in qualitative research. *Qualitative research*, 15(2), 219-234.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Caine, V., Estefan, A., & Clandinin, D. J. (2013). A return to methodological commitment: Reflections on narrative inquiry. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 57(6), 574-586.

- Clandinin, D. J., Cave, M. T., & Berendonk, C. (2017). Narrative inquiry: a relational research methodology for medical education. *Medical Education*, 51(1), 89-96.
- Curtin, M., & Fossey, E. (2007). Appraising the trustworthiness of qualitative studies: Guidelines for occupational therapists. *Australian Occupational Therapy Journal*, 54(2), 88-94.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2018). *The SAGE handbook of qualitative research* (5 ed.). Los Angeles: Sage
- Doyle, S. (2013). Reflexivity and the capacity to think. *Qualitative Health Research*, 23(2), 248-255.
- Finlay, L. (2006). 'Rigour', 'ethical integrity' or 'artistry'? Reflexively reviewing criteria for evaluating qualitative research. *British Journal of Occupational Therapy*, 69(7), 319-326.
- Gat, S., Pade, M., & Avrech Bar, M. (2019). A picture paints a thousand words: Collage-making in higher education problem-based learning. *Australian Journal of Adult Learning*, 59(2), 170 -196.
- Goldblatt, H., Karnieli-Miller, O., & Neumann, M. (2011). Sharing qualitative research findings with participants: Study experiences of methodological and ethical dilemmas. *Patient Education and Counseling*, 82(3), 389-395.
- Grypdonck, M. H. (2006). Qualitative health research in the era of evidence-based practice. *Qualitative Health Research*, 16(10), 1371-1385.
- Hoff, T. J. (2011). Toward a culture of qualitative thinking in health services research. *Medical Care Research and Review*, 68(1), 49-55.
- Houghton C, Casey D, Shaw D & Murphy K. (2010) Ethical challenges in qualitative research: Examples from practice. *Nurse Researcher*, 18, 15–25.
- Houghton, C., Casey, D., Shaw, D., & Murphy, K. (2013). Rigour in qualitative case-study research. *Nurse researcher*, 20(4), 12–17.
- McCabe, J. & Holmes, D. (2014). Nursing, sexual health and youth with disabilities: A critical ethnography. *Journal of Advanced Nursing* 70(1), 77-86.
- Morse, J. M. (2007). Ethics in action: Ethical principles for doing qualitative health research. *Qualitative Health Research*, 17(8), 1003-1005.

- Morse, J. M. (2012). Introducing the First Global Congress for Qualitative Health Research: What Are We? What Will We Do—and Why?. *Qualitative Health Research*, 22(2), 147-156.
- Penz, K., & Duggleby, W. (2011). Harmonizing hope: A grounded theory study of the experience of hope of registered nurses who provide palliative care in community settings. *Palliative & Supportive Care*, 9(3), 281-294.
- Pitney, W. A., Parker, J., Mazerolle Singe, S., Potteiger, K. (2020). *Qualitative Research in the Health Professions*. SLACK Incorporated.
- Polkinghorne, D. E. (1995). Narrative configuration in qualitative analysis. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 8(1), 5-23.
- Rand, D., Givon, N., & Avrech Bar, M. (2018). A video-game group intervention: Experiences and perceptions of adults with chronic stroke and their therapists. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 85(2), 158-168.
- Redlich Amirav, D. (2018). *In the Face of Socio-Political Conflict: Mothers' Experiences of Hope Alongside Adult Children with Mental Illnesses*. Unpublished doctoral thesis. Canada: University of Alberta.
- Redlich-Amirav, D., & Higginbottom, G. (2014). New emerging technologies in qualitative research. *The Qualitative Report*, 19(26), 1-14.
- Reed, K., & Hocking, C. (2013). Re- visioning practice through action research. *Australian Occupational Therapy Journal*, 60, 181-188.
- Strauss, Z., Avrech Bar, M., & Stanger, V. (2019). Fatherhood of a Premature Infant: “A Rough Roller-Coaster Ride”. *Journal of Family Issues*, 40(8), 982-1000.
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: Eight “big-tent” criteria for excellent qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837-851.
- Walker, J. L. (2012). Research column. The use of saturation in qualitative research. *Canadian Journal of Cardiovascular Nursing*, 22(2), 37-41.
- Wuest, J. (2011). Are we there yet? Positioning qualitative research differently. *Qualitative Health Research*, 21(7), 875-883.
- Zitomer, M. R., & Goodwin, D. (2014). Gauging the quality of qualitative research in adapted physical activity. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 31(3), 193-218.